

๑.

บุรุษจากแคนาดา

ยามประตุนหาการผลึกประตุนระจกหนาเตอะหุ้มกรอบทองสำริด หมุนให้ผู้หญิงออกไป เสียงคำรนคำรามของการจราจรหมู่ไฮด์ปาร์ค ก็ดังลอดเข้ามา เคลื่อนด้วยเสียงหวีดและเสียงแผดของเครื่องบิน เจ็ดมที่มากำหนึ่งกำลังลงสู่สนามบินฮีทโรว์ดังสนั่น ข้างฝ่ายสตรี ผู้นั้นเอ่ยขอขอบคุณยามประตูทั้งที่มีอัยพะวงกับการชุกกระเป่าเงิน ไว้ในกระเป่าที่หิ้วที่เต็มเพียบอยู่แล้ว ส่วนยามก็ผงกหัวน้อยๆ อย่างเคร่งขรึมให้แกهل่อน ดูสุภาพ แต่ปราศจากการพินอบพิเทา แล้วปิดประตูเสียในขณะที่هل่อนเร่งเดินไปทางพิกกาดิลลี

เสียงหนวกหูลดลงเป็นเสียงแผ่วเบาดังตึงตึงสะกด ส่วนยามประตูก็เริ่มตั้งทำยีนของตนต่อไปใหม่ โดยเอามือประสานกันไว้เบื้องหลัง ถ่างขาให้ห่างกันเล็กน้อย แอนอก เงยหน้า เก็บคางแบบทหารเก่ากำลังรักษาหน้าที่ในงานสงครามกำมะลอของชีวิตกระนั้น

เขาบอกตัวเองในขณะที่จ้องมองดูวังวนยวดยานภายนอกว่า สักวันหนึ่งหรือภาวะเช่นนั้นคงจะหยุดระงับลงสิ้น ก็โดยกฎแห่งภาวะธรรมดานั้นแหละ กล่าวคือ สักวันหนึ่งตามย่านไนต์สปริตจ์ รถติดตึงงันอยู่แล้ว มิหน้าซ้ำทางปาร์คเลนก็ติด แล้วที่นี้พวกที่รู้มากอดฉลาดหลุดพ้นจากไฟสัญญาณที่วงเวียนพิกกาดิลลี หรือมาร์เบิลอาร์กไปได้สักครึ่งทาง ก็ได้ตระหนักกับตนเองว่าจะเดินหนาก็ไม่ได้ จะถอยหลังก็ไม่ได้ เป็นอันติดตึงอยู่ดั่งนั้นแหละ ตลอดทางจากที่นี้ไปจนถึงวิกตอเรียตามย่านไนต์สปริตจ์ และตลอดทางย่านแกนซิงตันไปจนนอตติงฮิลล์ ทะลุย่านเมย์แฟร์ไปจนวงเวียนออกซฟอร์ด ก็คงจะตกอยู่ในภาวะรถติดตึงงันไปไหนไม่ได้เข้าสักวันหนึ่งหรือ

เขาได้เปิดประตูรับลูกค้าคนอื่นๆโดยอัตโนมัติ แต่กระบวนการความคิดของเขาก็ทำได้ถูกซัดจังหวะให้ขาดตอนไม่ คนทั้งหลายคงจะติดนุ่งนั่งอยู่ตั้งนั้น แล้วคงจะมีการใช้เครื่องขยายเสียงพูดลงมาจากเฮลิคอปเตอร์ให้เขาทิ้งรถเสีย เดินกลับบ้านเพื่อพักผ่อนในตอนกลางคืน แล้วให้กลับมาในเวลาเก้าโมงตรงในตอนเช้า นับเป็นความคิดที่เข้าที่ คืออยู่ในรถทุกวันตั้งแต่ ๕.๐๐ น. ถึง ๑๗.๐๐ น. คอยเวลาจนกว่าพ่อโถมยงบางคนที่กรมตำรวจจะคิดตกว่าจะแก้ไขอย่างไรดี จากการดูแผนที่ ส่วนพวกเจ้าหน้าที่วัยหนุ่มสาวก็คอยแจกใบสั่งให้ทุกๆคนที่มาถึงสายเพื่อนั่งในขบวนรถติด

ยามประตูกงขยายความคิดเพื่อผันฟุ้งซ่านของตนต่อไปอีก เมื่อถูกกระตุ้นด้วยภาพนักขับรถผู้ประหลาดรายหนึ่ง -- เห็นจะเป็นคนต่างจังหวัดโดยไม่ต้องสงสัย -- กำลังรื้อที่จะเปลี่ยนช่องทางรถ จึงทำให้รถยนต์ขนส่งนับตั้งแต่รถรับจ้างหลายคันไปจนถึงขบวนรถช่วงบ่ายของรถประจำทางสายที่ ๕ หกคันที่อยู่เบื้องหลังรถมอร์ริส ๑๑๐ โคลงโดกเดกของเขาติดกันเป็นพรวนไปชั่วขณะ เห็นภาพนี้แล้วทำให้นึกถึงท่านเจ้ากรมตำรวจ ตอนนั้นท่านคงจะว่า 'ที่ปากถนนหิวบอนด์มีรถโดยสารอับริยคันเบื้อเรอเบื้อร่าจอดขวางอยู่คันหนึ่ง เอากุญแจเลื่อนไปเช่นเสียที่ให้มันเบื้อผุผงไปเถิด จะได้มีทางให้รถแล่นไปได้ทางซ้ายจากถนนออกซฟอร์ด' 'ขอรับท่านเจ้ากรม เราจะทำยังไงกับผุผงนั่นเล่าขอรับ' 'นั่นเป็นความรับผิดชอบของคนขับ รถอยู่ในความครอบครองของเขา ถ้าเขาปล่อยให้รถขวางทาง มันก็ต้องเล่นงานเขาเสียด้วยมาตรา ๑๗ ทวินั้นแหละ'

ยามประตูกงวางหน้าเป็นปกติ หัวเราะหึๆภายในใจกลางคิดว่า เราชั่วแต่หวังว่ามันคงเกิดขึ้นก่อนเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๗๓ เป็นแน่ พนันกันก็ได้ว่ามันจะเป็นดังนั้น ในเมื่อรถอีกตั้งล้านสองล้านคันจะมาอยู่บนถนนในเวลาเดียวกัน หลังจากนั้นเราเห็นจะไม่ต้องมายืนคอยดูการจราจรอยู่ที่นี้เป็นแน่ เราก็คงจะติดตังอยู่กับระเบียบนั่งเล่นหลังบ้านนั่นเอง หรืออย่างดีก็ไปที่บริเวณโออาห์นาอนุสาวรีย์ลอร์ดเนลสันเท่านั้น

รถสปอร์ตสีแดงคันหนึ่งมีหญิงสาวเป็นคนขับ แทรกอยู่ในระหว่างรถรับจ้างสองคัน แซงขึ้นหน้ารถจากัวร์คันหนึ่ง แล้วก็แล่นปุลงไปทางถนนลอดใต้พิภพคาลลี ยามประตูกำลังเริ่มจะออกหัวคิดฟุ้งซ่านเพื่อเจอใหม่ที่ชวนพิศมัยอีกวาระหนึ่ง ก็พอดีความเอาใจใส่ของเขาหันไปจับที่กระตาศายค่อนข้างหนุ่ม

คนหนึ่งกำลังเดินเนิบ ๆ ผ่านหน้าธนาคารไปด้วยท่าเดินตามสบายก็จริง แต่ใช้สายตาเพ่งเขม็งทางประตูกระจกคล้ายกับจะสอดสายดูความเป็นไปในห้องโถงกระนั้น อันที่จริงก็ไม่ใช่ว่ามีอะไรเกี่ยวกับชายนี้กระทบตาเป็นพิเศษหรอก เขาคงจะอยู่ในวัยอายุสามสิบตอนปลาย มีท่าทางดี ลักษณะเป็นคนใช้ชีวิตสดสะอาด ไม่ใช่คนอังกฤษแน่นอน หากจะว่าเป็นคนอเมริกัน ท่านก็อาจบอกได้เสมอจากเสื้อที่เขาสวม ประกอบกับหมวกสักหลาดปีกแคบผ่าตามยาวใบเล็กคาดผ้าแถบสีดำ ครั้นชายนั้นปรากฏให้เห็นอีก ทำท่าจะผ่านธนาคารไปอีกครึ่งหนึ่ง โดยคงเพ่งมองเข้ามาดังเดิม คราวนี้เหลือบมองนาฬิกาด้วยในขณะที่เดิน ยามประตูจึงได้สังเกตเห็นว่ามีกระเป๋าดำเดินทางโดยเครื่องบินสะพายอยู่ที่ไหล่ด้านไกลจากตาของเขาด้วย กระเป๋านั้นมีข้อความระบุว่า 'สายการบินแคนาดา' อ้อ ใช่แล้ว ลักษณะเขาก็ทำนองเดียวกันนั้นแหละ

หามิได้ ไม่มีอะไรเด่นชัดเกี่ยวกับผู้เดินทางคนนี้หรอก นอกจากว่ายามประตูได้สังเกตว่าเขาได้ลงจากรถเช่าก่อนหน้านี้หลายนาทีมาแล้วในระยะห่างออกไปเล็กน้อย

นั่นแหละ ประเทศนี้ยังเป็นประเทศเสรีอยู่ ท่านอาจเดินขึ้นล่องภายนอกธนาคารหรือสถานที่อื่นใดก็ได้ทั้งวันเท่าที่ท่านเห็นเหมาะ หรือว่าเขาอาจรอพบใครก็ได้ ถึงแม้ว่าตามประสบการณ์ของยามประตู เขาหาจำได้ไม่ว่าจะมีใครอื่นเคยเลือกเอาสถานที่เฝ้าตั้งและลมโกรกของกรุงลอนดอนนี้เป็นสถานที่นัดพบก็ตาม

เขาตั้งข้อสังเกตเหล่านี้ และคิดถึงเรื่องเหล่านี้โดยหารู้สึกถึงความจงใจแต่อย่างใดไม่ เพราะว่าเป็นฐานะที่เป็นยามประตูธนาคารที่ได้รับเลือกจากประวัติการรับราชการทหารในอดีต เขาย่อมไม่ได้จ้างให้มาทำหน้าที่เพียงเปิดและปิดประตูเท่านั้น ยามยามจะต้องสอดสายสายตาหาคนแปลกปลอมที่อาจทำวุ่นวายขึ้นโดยไม่คาดหวังสักวันหนึ่งก็ได้

ชายหนุ่มนั้นได้หยุดเดินแล้ว เขาตรวจดูนาฬิกา รังสายกระเป๋ากระชับกับไหล่แล้วเดินเข้าหาประตู ในขณะที่ทำดังนั้น เขาได้หย่อนมือขวาลงไปรูตชิปกระเป๋าใบเล็กของเขาออกด้วย

ยามประตูลงเลี้ยวชั่วขณะก่อนที่จะหมุนประตูหนักให้เปิด พลังจับตาคอยดูในขณะที่เขาหย่อนมือลงไปในกระเป๋าเดินทาง ยามประตูจึงยื่นจังก้า ร่างที่สวม

เครื่องแบบของเขาขวางทางเข้าประตูอยู่ ในขณะที่เขาพูดว่า “ผมจะช่วยอะไรท่านได้บ้างขอรับ” ชายนั้นจึงชักมือขึ้นจากกระเป๋า

“ขอโทษค่ะ” เสียงผู้หญิงดังขึ้นข้างหลังยามประตู ทำให้เขาถึงแก่ผงะหันหัวและกะพริบตาไปทางเสียงซึ่งไม่ใช่ทางของชายนั้น มีสุภาพสตรีแก่คนหนึ่งยืนยิ้มหวานคอยให้ยามประตูหลีกทางให้นางอยู่ เขาก็มีศรัทธาให้นางโดยเร็วครั้งหนึ่ง แล้วเบนสายตากลับไปยังชายนั้น ซึ่งกำลังยื่นมือมาทางเขาโดยถือบัตรเยี่ยมอยู่ในมือ

ยามประตูยืนเฉยอยู่ชั่วหนึ่งวินาที ปล่อยให้เสียงคำรามของการจลาจลที่ลึมไปแล้วย้อนกลับมาเข้าหูเขาก็ก เขาเบี่ยงกายไปทางหนึ่งและยึดประตูไว้ให้สตรีผู้นั้น ซึ่งได้กล่าวขอบคุณเขาพร้อมกับยิ้มอย่างชื่นบานให้กับชายอีกคนหนึ่งที่ได้เบี่ยงกายให้นางผ่านไปและก็มีศรัทธาให้นางอย่างสุภาพตามแบบอเมริกาเหนือ นางจึงเดินตัดทางเดินจากธนาคาร พลงยกมือขึ้นโดยอัตโนมัติเชิงขบถทำเรียกรถมีแท็กซี่คันหนึ่งปราดมาหยุดเทียบข้างทันที นางพูดอะไรกับคนขับคำหนึ่งพร้อมกับยิ้มแป้น แล้วสุภาพสตรีชาวผู้นั้นก็ก้าวขึ้นรถซึ่งขับออกไปสู่การจลาจลอันวุ่นวายนั้นต่อไป

ยามประตูหันมาทางชายนั้นอีกวาระหนึ่ง

“ว่ายังไงขอรับ”

“คุณเอาบัตรนี้ให้ผู้จัดการหน่อยได้ไหม”

“เสียดายผู้จัดการหรือขอรับ ได้สิขอรับ เชิญทางนี้”

เขาออกเดินหาแข็งๆ ไปจนสุดปลายเคาน์เตอร์ที่มีกระจกกัน เขามือกดเครื่องพัลวัน ทำให้สตรีวัยกลางคนผู้หนึ่งเงยหัวขึ้นรับบัตร พลงจัดแจงสวมแว่นตาที่ห้อยอยู่กับสายโยงที่คอ

“สุภาพบุรุษต้องการพบผู้จัดการ” ยามประตูกล่าวประกาศ หันมาพยักพยเอิดให้กับชายนั้นเล็กน้อย แล้วหมุนตัวกลับเดินไปประจำที่ของตัว ข้างฝ่ายพนักงานหญิงเฝอยบานกระจกขึ้นชะงักงอนหน้าออกมาถามว่า

“คุณมีบัญชีเงินฝากไหมคะ”

ชายนั้นสั่นหัว “ไม่มีเลยครับ”

“แต่คุณต้องการจะพบผู้จัดการใช่ไหมคะ”

“มิสเตอร์แฮฟล็อก - สมิทครับ”

“กรรมการผู้จัดการนั่นเอง ดิฉันนึกไม่ออกว่ามีนัด”

“ไม่มีหรอกครับ ท่านมีหนังสือถึงผมบอกว่า ถ้าผมกลับมาทางนี้ละก็...”

“ดิฉันเข้าใจละ เอาเถอะค่ะ ดิฉันจะลองดู แต่ดิฉันเกรงว่าในเมื่อไม่มีนัด...”

เธอโคลงหัวและก้มลงอ่านบัตรเยี่ยมอีกครั้งหนึ่ง แล้วเคาะที่ประตูลูกฟักสูง เดินเข้าไป และปิดประตูไว้เบื้องหลัง ปล่อยให้อาคารตึกทะเลี่ยาวดูไปรอบๆ ห้องโถง ธนาคาร ดูผู้คนที่เดินเข้าไปยังเคาน์เตอร์บ้าง ผละออกมาบ้าง และอ่านแจ้งความ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากไปตามเรื่อง

ห้องของกรรมการผู้จัดการ (ไม่มีใครเรียกว่าที่ทำงานของท่าน) เหมาะกับ อาคารสถานที่ซึ่งตั้งตระหง่านภายในลานของบ้านเลขที่ ๑ กรุงลอนดอน-- เรียกว่า แอปสลิย์เฮาส์ สร้างอุทิศแต่ท่านดยุคแห่งเวลลิงตันผู้ยิ่งใหญ่ เป็นอาคารสลัก ลูกฟักไม้โอ๊ก ปลายลูกฟักนั้นเป็นช่องที่ซื้อได้ในราคาแสนจะถูกโดยพวกธนาคาร จากกองอำนาจการธุรกิจเก่าแก่ ซึ่งจำต้องล้มละลายลงเมื่อราวๆ ขึ้นศตวรรษต่อมา อันเป็นที่น่าเสียดายนัก เตาผิงอันงามประณีตยังอยู่ที่เก่าตามปกติ ส่วนเก้าอี้หนึ่ง ก็ดี โต๊ะเขียนหนังสือกว้างขวางใหญ่โตก็ดี บรรดาหนังสือก็ดี รวมทั้งสิ่งประกอบ อื่นๆรวมกันดูคล้ายห้องสำหรับนั่งอ่านหนังสือนั่นนับว่าเป็นผลกำไรล้วนๆ สิ่งที่น่า ประทับใจก็คือ สถานที่นั้นนับได้ว่าเป็นแหล่งสำราญแหล่งหนึ่งในด้านความสงบใจ ความหมกมุ่นครุ่นคิด และการพินิจพิจารณากิจการสำคัญอย่างจริงจังในท่ามกลาง แนวทางเปลี่ยนแปลงเป็นโกลาหลของกรุงลอนดอนสมัยทศวรรษ ๑๙๗๐ นี้ ที่เดียว

มิสเตอร์แฮพล็อก - สมิทกำลังเคลิ้มฝันถึงการท่าหลุมที่เจิดได้ในระยะพัต ลิบลบาทที่สนามกอล์ฟพรอวัลล์แซนด์วิช พลันเสียงเคาะประตูและการก้าวเข้ามาของ มิสฮอปเพอร์ก็ดึงเขากลับคืนสู่มุมไฮด์ปาร์คและสัมพัชัญญะอีกครั้ง เขาไม่ ประหลาดใจตัวเองเลยในการที่เดินไปมาอยู่ในห้องด้วยอาการก้าวเนิบๆ คางตก อันเป็นอาการที่ผู้เฒ่าบังคับบัญชาและแขกของเขาถือว่าเป็นการใช้สมาธิอย่างลึกซึ้ง ก็เขามีอายุตั้งเจ็ดสิบ อะไรๆ ก็ได้พบเห็นมาหมดแล้ว หากเขาลงนั่งใช้ความ สอดส่องเพียงสองนาทีก็นครครออกแล้ว ท่านรู้ชื่อนี้ดีจึงต้องคอยขยับเขยื้อน เคลื่อนที่อยู่เสมอ

มิสฮอปเพอร์ยืนถือบัตรเยี่ยมอยู่ภายในประตู ข้างฝ่ายแฮพล็อก - สมิท ยกนิ้วมือขึ้นพร้อมด้วยยิ้มเป็นเชิงสั่งให้เงียบจนกว่ามิสเตอร์คัสซิดี หนุ่มแห่งแผนก

กฎหมายจะอ่านเอกสารสำคัญที่ออกจะยาวเยิ่นเย้อนั้นจบ ให้ท่านใช้สมาธิอันสุดซึ่งไตร่ตรองข้อความให้ตลอดเสียก่อน

“...อาศัยการพิจารณาซึ่งเรา (ธนาคาร) เห็นชอบให้เปิดสินเชื่อระยะสั้นแก่บริษัทที่เอ่ยชื่อมาแล้วเป็นจำนวนเงินหนึ่งล้านปอนด์ โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละแปดต่อปี กำหนดชำระคืนงวดครึ่งปีเท่าๆกันสิ่งงวด เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๕ มกราคม ค.ศ. ๑๘๗๑ เป็นต้นไป”

มิสเตอร์คัสซิดีเป็นคนอ่านหนังสือดีอย่างปฏิเสธไม่ได้ ส่วนภาษาการค้าและการเงินมีลักษณะเป็นคนตรีแก่เขายิ่งกว่าจังหวะลำนำของคีตส์ มีกวางานไพเราะยิ่งกว่าข้อความในพระคัมภีร์ฉบับเก่าเสียอีก สำหรับเขา จำนวนหนึ่งล้านปอนด์ทำให้เป็นเพียงตัวเลขที่เขียนติดต่อกันเท่านั้น หากเป็นหนึ่งล้านปอนด์จริงๆ -- เป็นกองก้อนที่สุ่มกันอยู่ในห้องที่บีได้ดิน เป็นธนบัตรที่เรียงติดต่อกันไปเป็นอนันต์ เป็นช่วงอาคารในนคร เป็นรูปธรรมดังกองเรือรบนั้นทีเดียว... หนึ่งล้านปอนด์ใช่จะเป็นตัวเลขที่ฟังอ่านอย่างผิวเผินนั้นหาไม่ได้ เป็นวลีที่ไม่ควรจะทอดทิ้ง เพราะฉะนั้นการที่ธนาคารเอื้อเพื่อแสดงจำนวนนี้ให้ปรากฏ จึงไม่ควรจะถูกกลบเกลื่อนโดยการใช้ถ้อยคำกล่อมแก้ม และลดเสียงให้เลื่อนจางไปในการกล่าวถึงวาระอันเฉียบขาด คือวันที่ ๑๕ มกราคม ค.ศ. ๑๘๗๑ นั้น

แต่ผู้ที่อ่านหนังสือดีย่อมแสดงการลงท้ายท่อนด้วยการหยุดเว้นจังหวะ และมิสเตอร์คัสซิดีก็ไม่ใช่ผู้ยกเว้น ยังไม่ทันที่เขาจะสุดลมหายใจเข้าเต็มที่เพื่อระบุงูญแจเงื่อนไขการให้กู้เงินจำนวนนี้ต่อไป มิสฮอปเพอร์ก็สอดเข้ามาขัดจังหวะเสียเหมือนเสียงหลงของขลุ่ยฉนั้น

“สุภาพบุรุษคนหนึ่งใครจะพบท่านคะ”

คัสซิดีเบิกตาขึ้นดูพร้อมกับขมวดคิ้ว ข้างฝ่ายแฮฟล็อก - สมิทออกเบาใจที่ได้เปลี่ยนอารมณ์เสียบ้าง จึงยื่นมือออกมาจับบัตรเยี่ยมไว้ แต่ครั้นชำเลืองเห็นอาการของผู้ใต้บังคับบัญชาเข้า จึงชั่วแต่รับบัตรเยี่ยมไปถือไว้โดยไม่ได้อ่าน

“ยังก่อน มิสฮอปเพอร์” เขาพิมพ์พาลงถอนใจ

พอมิสฮอปเพอร์ขยับไปทางประตู เธอก็ได้ยินเสียงอ่านเริ่มขึ้นอีก

“ข้อสัญญาที่เจ็ด -- เพื่อเป็นประกันการให้กู้รายดังกล่าว (หยุดเว้นระยะสงสัย) บรรษัทผู้กู้พึงโอนหุ้นที่ผู้ถือไม่มีสิทธิออกเสียงโหวต ๔๐,๐๐๐ หุ้นให้แก่ธนาคาร...”

“ประเดี๋ยวก่อน”

เสียงสอดขึ้นกลางคันทันเองทำให้คัสซิดีหยุดชะงัก ส่วนมิสฮอปเพอร์หันมาอย่างสนเท่ห์ ด้วยความพิศวงของคนทั้งสอง นายของเขาได้เปลี่ยนท่าทีไปแล้วจากนายธนาคารแก่คร่ำครึง บรรทุกเอาไว้แต่เงินแห่งทองแห่ง ธนบัตร และเศษเงินไว้เทียบแปลี่ยนหัวใหญ่ มาเป็นสุภาพบุรุษยิ้มแป้น นัยน์ตาสว่าง ริมแรงไปเปิดประตูออกวาง พลากร็องไปยังห้องโถงธนาคารเบื้องนอกว่า “เข้ามาเถิดเข้ามา พ่อคุณ!”

ผู้ที่นายธนาคารพากลับเข้ามาในทันทีนั้นปรากฏว่าเป็นชายผู้สะพายกระเป๋าเครื่องบินนั่นเอง เขาแสดงความสนเท่ห์และพยายามกล่าวตะกุกตะกักเป็นทำนองเสียใจที่มารบกวนเวลาของผู้มีงานด่วนเช่นนั้น

“หาไม่เลย หาไม่เลย เพราะหัดดีผมบังเอิญมองดูนามบัตรของคุณ ขอบคุณนะ มิสฮอปเพอร์” เมื่อเลขานุการผู้สนเท่ห์ที่ออกไปแล้ว นายธนาคารผู้เพิ่มก็พาชายแปลกหน้าเข้าไปที่คัสซิดีผู้ลุกขึ้นยืนแสดงความฉงนสนเท่ห์ที่อยู่แล้ว

“นี่คือมิสเตอร์คัสซิดีแห่งแผนกกฎหมายของเรา คัสซิดี นี่ไงละ หมอวัตสัน”

“หมอ...”

“หมอวัตสันเป็นหลานของหมอวัตสัน คนนั้นไงละ”

ผู้เป็นแขกยื่นมือออกมา

“สวัสดีครับ มิสเตอร์คัสซิดี” การจับมือเขย่าตอบนั้นไม่สู้จะมั่นคงนัก แสฟล็อก - สมิทจึงเอ่ยขึ้นแสดงอาการอดรนทนไม่ได้ว่า “แล้วกัน รู้เสียสิ ไฮล์มส์ กับหมอวัตสันถนนเบเกอร์นั้นปะไร”

ในที่สุดความก็เป็นอันปรากฏชัด แม้ว่าคัสซิดีจะรู้เท่ากับเมื่อยังไม่รู้จักก็ตาม หมอวัตสันแอมืออ้วงกระเป๋า คราวนี้ควักเอาจดหมายก่อนข้างยับยู่ยี่ฉบับหนึ่งขึ้นมา

“มิสเตอร์แสฟล็อก - สมิท ผมได้รับจดหมายฉบับนี้จากท่าน พุดถึงหีบตีบุกใบหนึ่งเป็นของปู่ของผม ผมริรอที่จะเดินเข้ามาอย่างนี้อยู่แล้ว ชั่วแต่...”

“เชิญเลย ไม่ผิดร้ายอะไรหรอก คุณหมอวัตสัน ถูกแล้ว หีบนั้นถูกฝากให้อยู่ในความอารักขาของเรา โดยมีเงื่อนไขว่า ทายาทจะรับมอบไปมิได้จนกว่าท่านจะถึงแก่กรรมไปแล้วห้าสิบปี ทะเบียนประวัติของเราแสดงอยู่ว่า บัดนี้ระยะเวลานั้นก็ล่วงไปแล้ว และโดยที่เรามีชื่อของคุณหมอเป็นญาติใกล้ชิดที่สุดที่ยังมีชีวิตอยู่...”

“ถูกแล้วครับ แต่ผมแปลกใจมากกว่าท่านผู้เฒ่ามีอะไรจะต้องซ่อนเร้นอย่างนั้นล่ะครับ”

แฮพล็อก - สมิทเอามีอกัน

“พูดตามจริงผมเองก็ติดจะสงสัยอยู่เหมือนกัน ผม เอ้อ คุณหมอตัดใจจะตรวจหีบไหม”

“ก็อย่างนั้นแหละครับ”

“ที่นี่หรือ”

“ทำไมจะเป็นที่อื่นล่ะครับ”

“วิเศษ วิเศษ! คุณหมอ เอ้อ คงไม่ขัดข้องนะ ถ้าผม...”

หมอวัตสันหัวเราะและยื่นให้ผู้เฒ่าช่วยถอดเสื้อคลุมให้ตามธรรมเนียม

“ผมจะไม่ทำให้ท่านผิดหวังในข้อนี้หรอกครับ”

แฮพล็อก - สมิทเกือบจะกระโดดผลุงเมื่อหันไปทางคัสซีดี

“เธอเรียกลงไปห้องที่บ่นหน่อยนะ ให้เขาเอาหีบเอกสารติดป้ายคำว่า ‘วัตสัน ซีนามาที่นี่ หีบอยู่ในห้องที่บ่นเท่านั้นแน่ะ’”

คัสซีดีวางกระดาษเอกสารลงไว้ข้างหนึ่งอย่างเสียวารมณ แล้วเดินไปที่โทรศัพท์เครื่องหนึ่งบนโต๊ะมทิมมาของกรรมการผู้จัดการ ข้างฝ่ายแฮพล็อก - สมิทบอกให้แขกนั่งเก้าอี้ แล้วเดินไปที่ตู้ เอาลูกกุญแจเล็กๆ ในสายโซ่ตู้ออก

“คุณหมออยู่ในแคนาดาละซี”

“ซัสแคตเชวันครับ”

“แล้วก็ดำเนินอาชีพหมอด้วย เหมือนคุณปู่ของคุณ”

“ความจริงผมเป็นคัลยสัตวแพทย์ครับ เพราะฉะนั้นตอนนี้ผมจึงมีโอกาสได้มาอยู่ที่นี้ เรามีการประชุมกันในลอนดอนด้วยเรื่องโรคเท้าและปาก ผมจึงคิดว่าในระหว่างผมอยู่ในอังกฤษ หลังจากได้รับจดหมายของท่านมาหยกๆ...”

“ดีแล้ว เอาเหล่าเซอร์รี่ไหม”

“ดีครับ”

แฮพล็อก - สมิทรินเหล่าเซอร์รี่อย่างไม่หวานไม่มีสีจากขวดเก่าลงในแก้วผลึกสองใบ

“คุณหมอน่าจะภาคภูมิใจในบรรพบุรุษของคุณหมอมือเดียว การที่ประกอบด้วยชื่ออันเรื่องนามถึงเพียงนี้...”

บุรุษผู้หนุ่มกว่าหัวเราะพลางโคลงหัว

“พูดตรงๆนะครับ ผมอยากจะเปลี่ยนชื่อเป็นโจนส์หรือบราวน์เสียด้วยซ้ำ”
แฮพล็อก-สมิทหยุดรินเหล้า ถือขวดค้างอยู่พลางถาม “อะไรนะ”

“ใครๆเขาคงไม่คิดจะพูด ‘พื่นๆเท่านั้นหรือกนะ โจนส์เอ๋ย’ หรือว่า ‘พื่นๆเท่านั้นหรือกนะ บราวน์เอ๋ย’ แต่ถ้าบังเอิญวัตสันเป็นชื่อของเราแน่แหละครับ คิดดูเอาเองก็แล้วกัน”

นายธนาคารยิ้มออกพลางยื่นแก้วเหล้าองุ่นใบหนึ่งส่งให้

“เรื่องนำร่ำคาญ--สำหรับคุณหมอ แต่สำหรับผม มันเป็นส่วนานกกีก็เดียว”
นายธนาคารยื่นหลังตาอยู่ข้างแก้อี้ที่ชายหนุ่มนั่ง ยังมีได้ยกแก้วในมือขึ้นดื่ม
พลางร่ายออกมาเป็นความว่า

“แสงไม่ชัดไฟที่เขาจุดขึ้นส่องให้เห็นกองเลือดน่าสะอิดสะเอียนไหลลลามา
ออกจากกะโหลกที่แตกของผู้เคราะห์ร้ายอยู่เรื่อยๆ นอกจากนี้ยังส่องให้เห็นสิ่งอื่นๆ
อีก บางสิ่งทำให้หัวใจของเราเสียววาบและร้าวระบมอยู่ภายในทีเดียว มันเป็นร่าง
ของเซอร์เฮนรี บาสเกอร์วิลล์ นั่นเอง!”

พอท่านผู้เฒ่าลืมหันขึ้นก็เห็นชายหนุ่มกำลังจ้องมองตนอยู่เขม็ง

“ขอประทานโทษเถอะครับ”

คราวนี้เป็นที่ของนายธนาคารที่จะแสดงความสนทน่ที่บ้าง

“นั่นแหละ คุณหมอ! อยู่ในเรื่อง *หมาผลาญตระกูล* ตอนที่ ๑๒ ‘ความตาย
ในทุ่งร้าง’ นั่นปะไรล่ะ”

ด้วยความผิดหวัง การตอบสนองของบุรุษจากแคนาดา มีเพียงว่า “หมายถึง
อะไรครับ”

แฮพล็อก-สมิทดื่มให้แซกอย่างเงิบๆ แล้วเลยใช้เหล้าตัวเองเป็นสรณะ
และแสดงอาการนุ้ยบ่ให้คัสซิดีผู้สำเร็จการพูดโทรศัพท์จัดการรินสุราเอาเอง

“อ้อ” นายธนาคารเริ่มพูดอีกหลังจากที่ได้ลืมรสเหล้าเซอร์รี่เรียบร้อยแล้ว
“คุณหมออาจสนใจก็ได้ที่จะรู้ว่าผมเป็นสมาชิกคณะที่ปรึกษาคนหนึ่งของสมาคม
เซอร์ลือก โฮล์มส์ ในลอนดอน เราประชุมกันปีละหลายครั้งและพิจารณาถึง
ข้อเขียนศักดิ์สิทธิ์ด้วยกัน”

“กิจการชนิดนั้นยังดำเนินอยู่หรือครับ”

“ยิ่งเข้มแข็งกว่าเคยเสียอีก เรามีสมาชิกใหม่ตลอดเวลา ยังเป็นหนุ่มเป็นสาว

มากก็เยาะเย้ย ผมกล้าพูดว่าสมาคมนี้ส่วนหนึ่งประท้วงต่อนายนักข่าวทรงคนนั้น
อยู่นะ -- คนมีขนรุงรังที่หน้าอกนั้นนะ หมายเลขอะไรนะ...”

คัสซิดีนั้นเองเป็นผู้ตอบ “ท่านหมายถึงสายลับ ๐๐๗ ใช่ไหมครับ เจมส์
บอนด์ ีร์ครับ”

“คนนั้นแหละ ไม่เข้าลักษณะสุภาพบุรุษตามความคิดของผมเลย”

วัตสันยิ้มกับคัสซิดี “ตอนผมมาเรือบิน เขาฉายเรื่อง โกลด์ฟิงเกอร์ให้
ผู้โดยสารดู ผมออกสนุกทีเดียว”

นายตาของคัสซิดีเป็นประกาย “สนุกหรือครับ ผมดูถึงหกครั้ง”

แฮพล็อก - สมิทหันไปทางผู้พูดแสดงอาการประหลาดใจ “เหมือนอย่างโฮล์มส์
พูดกับหมอวัตสันคนนั้นนะ คัสซิดี ผมไม่รู้ชีวิตจำกัดของคุณเลย แต่ผมถือว่า
เรื่องชนิดนั้นเป็นเรื่องเหลวไหล เป็นเรื่องต้นเต็นราคาถูก ไม่ส่งเสริมสติปัญญา
อะไรเลย มีแต่ปืนเบเรตตาแล้วก็... แล้วก็เปลือยอก รถสปอร์ตพ่นไฟและ
กระเป๋ากอล์ฟกับระเบิด สมิทซ์! (สายลับรัสเซีย) สำหรับผมขอคืนหมอกตก
มีรถม้าเล็กเล่นมาจอดที่หน้าห้องเลขที่ ๒๒๑ บี ถนนเบเกอร์ แล้วก็มิเสียง
เคาะประตูเป็นจำลห้วน...”

ราวกับเป็นการตอบสนอง มีเสียงเคาะที่ประตูอย่างดังกังวานขึ้น ประตูได้
เปิดเผยให้เห็นบุรุษสวมเครื่องแบบยามประตูคนหนึ่งกำกับบุคคลอีกคนหนึ่งอุ้ม
หีบเอกสารบุปบี้แบบสมัยเก่าใบหนึ่งไว้ในวงแขน มีลวดเส้นหนาล้อมรอบ ซึ่ง
ผืนเงื่อนไว้ด้วยครึ่งสี่แดง และมีลูกกุญแจดอกหนึ่งห้อยอยู่กับเส้นลวดด้วย
แฮพล็อก - สมิทซ์ไปยังโต๊ะหนังสือของตน ยามบรรจงวางหีบไว้บนพื้นหนังสือ
หน้าโต๊ะนั้น แล้วก็ตามเพื่อนออกประตูไป

แฮพล็อก - สมิทซ์วางแก้วเหล้าของตนลง แล้วพิศดูหีบเก่าใบนั้นด้วยสายตา
ประหลาดผสมกับความเลื่อมใส ข้างฝ่ายหมอวัตสันซึ่งได้ลุกขึ้นตรวจดูอยู่แล้ว
กำลังทดสอบความแน่นหนาของลวดที่ผูกอยู่

“ท่านจะขัดข้องไหมครับ ถ้าผมจะเปิดหีบที่นี่”

“ขัดข้องรี!” นายธนาคารูทาน “คุณหมอวัตสัน ผมก็อายุเจ็ดสิบเข้าไปแล้ว
คุณหมอมคิดว่าเพราะเหตุใดผมจึงยังคงทำงานอยู่ที่นี่เล่า ในเมื่ออายุผมล่วงพ้น
ปูนเกษียณไปแล้ว ก็เพราะว่าผมหวังไว้ว่าจะไม่คลาดตอนนี้นั่นเอง”

“ดีแล้วครับ ถ้างั้น -- เอาละนะ!”

กระตุกตลอดโดยเร็วครั้งหนึ่ง หมอวัตสันก็ทำลายครึ่งผืน ทำให้ลวดขาดผืน แล้วเอากุญแจสอดเข้าไปในรูกุญแจ แฮฟล็อก - สมิทก็มองดูใกล้ๆ ส่วนคัสซิดี เคลื่อนเข้าไปชิดเมื่อกุญแจสะเดาะ

“ค่อยๆ หน่อยครับ คุณหมอ” นายธนาคารเฝ้ากระซิบเบาๆ เมื่อหมอวัตสันเริ่มเปิดฝาทึบ

สิ่งแรกที่สังเกตเห็นได้เมื่อหีบได้เปิดออกก็คือกลิ่นประหลาด ทำนองกลิ่นที่ยังหลงเหลืออยู่รอบๆ เชื้อไฟเตาอบซึ่งได้มอดดับไปแล้วในฤดูหนาว แต่ยังมีเง้าของสารอะโรกซ์พุดไม่ถูกติดค้างอยู่ ครั้นวัตสันพยักหน้าเชิงอนุญาต แฮฟล็อก - สมิทก็ล้วงลงไปหีบ ค่อยๆ หยิบประคองกล่องสุบยาอันหนึ่งขึ้นมา

“กล่องสุบยาของโฮล์มส์นี่เอง!” ผู้เฝ้าออกอุทานด้วยสำเนียงดุจดั่งผู้ที่แรกพบกระดูกขากรรไกรของนักบุญซึ่งมีอายุตั้งพันปีกระนั้น เมื่อได้ลองดมกลิ่นตัวกล่องเล็กน้อยแล้วจึงส่งให้คัสซิดีซึ่งรับเอาไปตรวจดูอย่างเสียไม่ได้

แฮฟล็อก - สมิทเอามือล้วงลงไปอีกครั้งหนึ่ง หยิบเอาแว่นขยายอันใหญ่โตขึ้นมาอันหนึ่ง แล้วถนัดไปก็เป็นหมวกเก็บหูกระต่าย ซึ่งทำนได้ส่งเสียงร้องออกมาเป็นทำนองเคลิบเคลิ้มปริดาทีเดียว

“คุณหมอวัตสัน...” นายธนาคารหันไปพูดอย่างกระตือรือร้นกับชาวแคนาดา ผู้กำลังเฝ้าดูด้วยความรู้สึกสนุกขบขัน “คุณคิดใหม่ว่า...คุณหมอไม่ขัดข้องใช่ไหมถ้าผมจะ...”

หมอวัตสันหันหัวเป็นสัญญาณ ข้างฝ่ายแฮฟล็อก - สมิทส่งเสียงร้องดังเป็นเชิงรับรู้ แล้วเอาหมวกเก็บหูสวมเข้ากับศีรษะของตนเอง ดึงให้เข้ารูป และรีบเดินเข้าไปยังตู้หนังสือเพื่อส่องดูเงาตนเอง คัสซิดีมองดูหมอวัตสันผู้ยิ้มละไมพลางล้วงลงไปหีบเป็นครั้งแรก และมีสีหน้าเปลี่ยนไปทันทีเมื่อเขาดึงเอาสายเข็มฉีดยาแบบเก่าขึ้นมา

“ผมว่านี่เห็นจะเป็นเข็มที่โฮล์มส์ใช้ฉีดโคเคน”

แฮฟล็อก - สมิทกระวีกระวาดเข้ามาดูทันที

วัตสันตรวจดูเข็มฉีดยาครู่หนึ่งจึงเอาวางลงไว้ข้างๆ

“ยิ่งพูดถึงมันน้อยเท่าใดก็ยิ่งดีเท่านั้น” เขาเพิ่มพาดล้วงลงไปหีบอีกคราวนี้หยิบเอาภาพถ่ายเก่าแก่สีน้ำตาลซึ่งมัวไปมากแล้วขึ้นมาอีกหนึ่ง แฮฟล็อก - สมิทบังเกิดความตื่นเต้นถึงกับสึมนึกถึงมรยาท จวบภาพถ่ายในมือหมอวัตสัน

เอาไปวางแปะกับพื้นโต๊ะเหมือนแบฟลองกระนั้น

“ผมว่าภาพนี้แสดงลักษณะคล้ายคลึงของตระกูลอยู่เที่ยว” หมอวัตสันเอ่ยขึ้นเมื่อภาพปูของเขานั้นเองอย่างไม่ต้องสงสัยปรากฏขึ้น ตามด้วยภาพเซอร์ล็อกโฮล์มส์ ยืนเอามือจับพนักเก้าอี้ที่วัตสันนั่ง ต่อไปเป็นภาพโฮล์มส์เช่นกัน แต่ไม่ได้สวมเสื้อ สวมแต่กางเกงรัดน่องแนบเนื้อ ตั้งท่าอย่างนักมวยกำหมัดเปล่าแบบเก่าเกร็งอยู่ในลักษณะทะมัดทะแมงทีเดียว

“นักมวยสมัครเล่นเรื่องชื่อบ้าง” แสฟล็อก - สมิทพูดโพล่งแล้วพาลำต่อไป “มิสเตอร์เซอร์ล็อก โฮล์มส์ ไม่ใช่หรอก!” นักมวยร้องลั่น “พระเจ้าเป็นพยานเถอะ! ผมจะจำคุณผิดไปได้อย่างไร ถ้าคุณเข้ามาส่งหมัดขวาเข้าที่ขากรรไกรผม แทนที่จะยืนอยู่นั้นเงียบๆละ ผมก็ต้องรู้จักคุณอย่างไม่มีปัญหา”

ครั้นสำนึกตัวว่าคนอื่นกำลังจ้องมองดูตัวอยู่ด้วยความสนใจ นายธนาคารจึงลดกำปั้นของตนที่ยกขึ้นตั้งทำโดยอัตโนมัติอยู่ก่อนแล้วนั้นลงและพึมพำว่า “เมื่อก่อนเขาว่าอย่างนั้น อยู่ในเรื่อง *จิตวาลักษณ์* นั้นแหละ เออ มีอะไรอีกไหม คุณพระช่วย! ชิ้นส่วนของนักสะสมอะไรอย่างนี้! วัตสันเขาเป็นแพทย์กองทัพ กองทหารพรานฟูซิเลียร์นอร์ธัมเบอร์แลนด์ที่ ๕ ینگละ”

“ต้องชี้ชี้ชี้ไหมครับ”

“ใช่ ใช่ ในออฟฟิศสถานโนเนน -- เมืองที่เขาถูกลูกปืนจีเซลที่ไหลซ่ายหรือไม่ก็ที่เขาหา แนวความคิดแตกออกเป็นสองพวก”

“ลูกปืนอะไรนะครับ”

“ลูกปืนจีเซล ปืนลำกล้องยาวที่พวกอัฟกันเขาใช้”

“งั้นหรือครับ แล้วนี่ใครล่ะครับ”

ตอนนี้แสฟล็อก - สมิทได้แบภาพถ่ายบุรุษรูปร่างใหญ่โตคนหนึ่งลงแล้วเป็นภาพถ่ายของบุคคลเห็นจะอยู่ในวัยสี่สิบ สวมเสื้อนอกเวลาเช้า กางเกงรีวและหมวกที่ท็อปแฮตสี่เทา กำลังยึดสายบังเหียนม้าตัวหนึ่ง แสดงว่าพออกพอใจอยู่เป็นม้าที่ดูเหมือนจะอยู่ในบริเวณม้าชนะในการแข่งครั้งสำคัญครั้งหนึ่ง

“สนามม้าแอสคอตแน่ละ” คัสซิดีเอ่ยขึ้นทั้งๆ ที่มีอารมณ์ฝักใฝ่อยู่ในเรื่องของบดลุมมากกว่า

“ส่วนคนนั้นก็เห็นจะเป็นไมครอฟต์ โฮล์มส์ พี่ชายของเซอร์ล็อกเขา” แสฟล็อก - สมิทกล่าวต่อ “เป็นคนน่าฟังอยู่ -- เซอร์ล็อก โฮล์มส์ เขานับถือ

คุณวิเศษในทางสืบสวนยิ่งกว่าของเขาเองเสียอีก แต่ไม่เคยมีความทะเยอทะยานหรือกำลังที่จะใช้มันสักนิด”

วัตสันยิ้มและชูแผ่นกระดาษเขียนเพลงขึ้นแผ่นหนึ่ง นายธนาคารผู้เฒ่าขมวดคิ้วจ้องมองดูที่หัวกระดาษซึ่งเขียนว่า “สำหรับอิลเซ ฟอน ฮ. โดย ช.ฮ.”

“ดูราวกับโฮล์มส์เขียนเองนั่นแหละ” นายธนาคารอุทาน “ดูเหมือนจะมีน้อยที่สุด แต่อิลเซ ฟอน ฮ. นี่ใคร...ไม่ได้ ไม่ได้ ผมบอกไม่ถูกจากข้อความที่คุณชูของคุณหมอบรรายไว้”

วัตสันยิ้ม “เป็นอันว่าหมดแล้วครับ -- ยังอยู่แต่ย้ายนี่”

“ย้ายนี่” ที่เขาพูดถึงคือต้นฉบับที่ผูกด้วยริบบิ้นสีแดงจาง นายธนาคารรับปีกกระดาษไปด้วยมืออันลั่นเทา

“ขออนุญาตนะครับ”

“ได้ซีครับ”

นายธนาคารพยายามแก้มือที่ผูกด้วยนิ้วมืออย่างงะแง่งๆ

“นี่คือต้นฉบับ เห็นจะเป็นต้นร่างตัวจริงของเรื่องราวเกี่ยวกับเซอร์ลีโอ โอลิมัส ที่ลงพิมพ์ใน สเตรนด์แมกซีน กระมัง คุณหมอบรรายแน่ถ้าเป็นจริง...”

เสียงของผู้เฒ่าขาดหายไป ในขณะที่ท่านอ่านอย่างเร่งร้อน พลังสุมเอากกระดาษหลายแผ่นขึ้นดูคล้ายกับจะเทียบเคียงกัน ครั้นแล้วจึงส่งเสียงร้องคล้ายกับจะเกิดความสะเทือนอารมณ์อย่างลึกซึ้ง เขามือยึดงัดโต๊ะไว้ พลังหันมาทางบุรุษชาวแคนาดาพูดว่า “คุณหมอวัตสัน...เรื่องนี่ยังไม่เคยตีพิมพ์เลย”

หมอวัตสันรับเอากกระดาษไปพิศดูแผ่นหนึ่งหรือสองแผ่น

“ท่านแน่ใจหรือครับ”

“แน่ลิ ผมรู้ทุกคำเที่ยวแหละ”

“นั่นแหละขอรับ” คัสซิดีออรอนทนอยู่ไม่ได้จึงเอ่ยขึ้นบ้าง “ท่านพูดราวกับท่านได้พบละครเรื่องใหม่ของเชกสเปียร์เที่ยวครับ”

“เชกสเปียร์รี เชกสเปียร์บ้าน้ำลายนั่นนะรี! เขาใช้เวลาถึงห้าองก์กว่าจะคลี่คลายคดีฆาตกรรมแต่ละคดีได้ ไม่ใช่ ไม่ใช่หรอก พ่อคุณ เชื่อผมเถอะ ถ้าเอกสารเหล่านี้เป็นเบาะแสใหม่เกี่ยวกับคดีที่เป็นปริศนาของเซอร์ลีโอ โอลิมัส ละก็ มันอาจเป็นการค้นพบครั้งสำคัญที่สุดนับตั้งแต่...นับตั้งแต่การพบม้วนหนังสือแห่งทะเลทรายก็ได้!”

ชาวแคนาดาจ้างดูผู้ชราด้วยความสนเท่ห์เป็นครู นี่ไม่ใช่ครั้งแรกที่เขารู้สึกพิศวงว่ามีอะไรอยู่ในความเป็นชนชาติอังกฤษนี้ ซึ่งเขาเองก็เป็นผู้สืบสัญชาติอยู่ด้วยคนหนึ่ง สามารถลบนันดาลให้บุรุษผู้ล่วงกาลผ่านวัยมาถึงเพียงนี้แล้ว ทั้งเป็นคนสำคัญหาหน่อยไม่ กลับกลายเป็นดังหนึ่งเด็กนักเรียนที่ตื่นเต็นไปได้ อย่างแท้จริง มีแก้มออกสีชมพูเรื่อๆ ดวงตากลอกกลิ้งไปด้วยความคาดหมาย และปีติยินดี มีความกระตือรือร้นไปทุกอิริยาบถ ซึ่งแม้แต่การพิจารณาถึงวุฒิและความสำคัญในตัวเองก็หายยั้งไว้ได้ไม่ ในกรณีซึ่งชนชาติอื่นอาจเห็นเป็นเรื่องเล็กน้อยจนถึงกับว่าไม่เห็นเป็นเรื่องเป็นราวอะไรสักนิดก็ได้ ดังนี้



๒.

เครื่องรถแข่ง

(ต่อไปนี่คือข้อความเริ่มต้นของต้นฉบับ)

ในช่วงชีวิตของข้าพเจ้า มีคดีที่ข้าพเจ้าได้บันทึกไว้แล้วว่าทกลิปคดี เป็นนิทัศน์อุทธรณ์แห่งคุณวิเศษนำอัศจรรย์ของสหายข้าพเจ้า คือ เซอร์ลือก โฮล์มส์ คนดีที่สุดและฉลาดปราดเปรื่องที่สุดเท่าที่มีชีวิต อยู่ในโลกร แต่ยังมีคดีเรื่องอื่นอีกที่เราได้ร่วมกันทำ เป็นเรื่องที่ ข้าพเจ้าปลงใจด้วยเหตุผล แต่ความรอบคอบขยักไว้เสียมิให้ สาธารณะล่วงรู้ จนกระทั่งถึงวาระชั้นหลัง เรื่องเหล่านี้พัวพันกับ ลักษณะละเอียดอ่อน และบางทีก็มีธรรมชาติวิสัยในทางที่ฉาวเป็น มลทิน ซึ่งคงจะปรากฏแก่ผู้อ่านเมื่อได้อ่านเอกสารเหล่านี้ภายหลัง ความลึกลับสุดของข้อคดีฉนั้นนั้นเป็นแน่

ข้าพเจ้าบันทึกเรื่องเหล่านั้นไว้ ณ ที่นี้ ใ่ว่าจะมีความจงใจ ผักใฝ่ในกามคุณก็หาไม่ หากด้วยความเชื่อโดยสุจริตใจว่า โดยการแสดงให้เห็นว่าสหายข้าพเจ้าจะได้เป็นแต่เครื่องคิดอ่านหาเหตุผล ตามเรื่องที่แพร่หลายอย่างเดียว โดยขาดอารมณ์มุนษย์และความ ไม่โอนอ่อนต่อธรรมชาติวิสัยเสียเลยก็หาไม่ได้ฉนี้ ข้าพเจ้าก็อาจ หวังชดเชยการละเว้นบรรยายแต่ครั้งก่อนๆ ได้บ้าง ซึ่งได้รับกวน มโนธรรมของข้าพเจ้าในฐานะที่เป็นผู้เรียบเรียงชีวิตประวัติของ บุรุษพิเศษนำอัศจรรย์ตลอดมาจนถึงบัดนี้

(ต่อจากนี้ไม่มีข้อความหลายท่อนเป็นข้อสั่งเสียถึงวิธีการพิมพ์ เผยแพร่ต้นฉบับนี้ในที่สุด รวมทั้งข้อเสนอนะที่นำเสนอใจว่า การพิจารณาถึงการสื่อสารเกี่ยวกับภาพยนตร์ที่กำลังแพร่หลาย ยิ่งขึ้นก็อาจทำได้ในเรื่องนี้ อาร์มกากลางเอยด้วยการกล่าวอ้าง ข้อความของนักปรัชญาอดนียมผู้ร่วมชื่อสกุลของเซอร์ลือก โฮล์มส์ คือโอเลียเวอร์ เวนเดลล์ โฮล์มส์ เป็นข้อความสั้น แต่ซึ่ง ว่าด้วยวิสัยการทำผิดของมุนษย์ ครั้นแล้วบทพรรณนาจึงดำเนิน

ความต่อไปตามรูปแบบที่ลึกลับพิถีพิถัน ที่นี้เป็นครั้งแรกดังต่อไปนี้

ในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๘๘๗ เชอร์ล็อก โฮลมส์ กับข้าพเจ้าได้เดินทางกลับกรุงลอนดอนจากยอร์กเชอร์ด้วยกัน หลังจากที่เขาได้ไขความเกี่ยวกับมรณกรรมของท่านพลเรือเอก แอเบอร์เน็ตต้ออกแล้ว ณ ที่นั้น ในคดีนี้โฮลมส์ได้ลากตัวฆาตกรออกมาเข้าปั้งได้โดยพิสูจน์ว่า เมื่อมีการยิงพิฆาตเกิดขึ้นนั้นสาวใช้ต้นห้องผู้มีสายตาสั้นแทนที่จะดูนาฬิกาซึ่งชี้เข็มบอกเวลา ๑๑.๕๕ น. กลับไปพลั่วที่เครื่องวัดความกดของอากาศบอกความกดของอากาศแค่ ๒๙ ดีกรี ทำให้พายุฝนเนิ่นช้าไป

เราได้เดินทางกันมาแล้วทั้งคืนจนล่องเข้าสู่ถนนกรุงลอนดอน โดยนั่งรถอย่างอดโรยและเงียบกริบผ่านผู้คนที่ลุกขึ้นแต่มืดเดินมาเป็นพวกๆ เราไม่ได้พูดอะไรกันเลยตลอดความยาวของถนนยูสตันและมาริลโบน พอเลี้ยวเข้าถนนเบเกอร์จิงต่างก็รู้สึกเหมือนหนึ่งจู่ๆ ความกระปรี้กระเปร่ากลับเกิดขึ้นอีก ถึงแก่พูดคุยกันจ้อไปทีเดียว ฉะนั้นแลเป็นผลที่เกิดแก่จิตใจของเราทั้งสองอย่างไม่เปลี่ยนแปลงเลยยามเมื่อกลับคืนสู่อุโมงเลขที่ ๒๒๑ ปี ไม่ว่าครั้งใด ทั้งที่คนทั่วไปก็ถือว่าเป็นตำบลที่อยู่ที่เกี่ยวข้องกับการฆาตกรรม การฆูกรรโชก และการก่อกรรมทำเข็ญอย่างอื่นๆ อีกร้อยแปด แต่สำหรับเราแล้วก็คือที่อยู่ธรรมดาๆ นั้นเอง

เช้าวันนั้นก็เช่นเดียวกับคราวอื่นๆ ตลอดกาล เราบังเกิดความแฉ่มชื่นที่เดียวที่ได้ก้าวขึ้นบันไดลิบเจ็ดชั้นแห่งสำนักของเราอีก และรู้สึกสบายอารมณ์อย่างยิ่งที่ได้พบมิสซิสฮัดสัน เจ้าของบ้านเช่าและแม่บ้านของเรายิ้มย่องรับรองเราอยู่ที่หัวบันได นางเป็นหญิงที่แฉ่มชื่น มีน้ำอดน้ำทน และเอื้อเฟื้อต่อนิสัยความไม่มีระเบียบอย่างแก้ไขไม่หาย ตลอดจนความประพฤติวิถิตถาวรอย่างไม่คิดถึงอะไรของโฮลมส์ทีเดียว ทั้งๆ ที่ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามันก็ไม่ได้อะไรมากมายจากเงินค่าเช่าสำนักอันต่ำต้อยของเราที่นางเรียกเก็บเอาจากเรานั้นเลย

ไฟกำลังลุกโชนอยู่ในเตาผิง ส่งประกายอุ่นห่มห่อเราไว้ทันทีเมื่อเราเปลื้องเครื่องแต่งกายชุดเดินทางของเราออก ข้างๆเตาผิงเป็นที่ตั้งกระเบาะถ่านหินบรจ ทั้งเชื้อเพลิงและกล่องซิการ์ตามธรรมเนียม ซึ่งเกือบๆ จะถูกโฮลมส์กวาดเข้าเตาผิงเสียก็หลายครั้งด้วยสำคัญว่าเป็นถ่านหิน เพราะใจลอยเนื่องจากกำลังหมกมุ่นครุ่นคิดหนักไปบัญญัติหาบางเรื่อง ส่วนรองเท้าแตะเบอร์เซียที่จุกยาเส้นอยู่ในที่ของมัน

ชวนให้ระลึกอย่างน่าเบื่อหน่ายชั่วขณะถึงรองเท้าแตะอีกข้างหนึ่งพร้อมด้วยตราประจำตระกูลและเหตุการณ์อัปมงคลที่เกิดขึ้นเมื่อเช้ามืดวันนั้น อย่างไรก็ตามเมื่ออารมณ์เสียผ่านไปแล้วก็หาได้กลับเกิดขึ้นอีกไม่ เมื่อได้ยลภาพวัตถุจำเจอย่างอื่น ๆ รอบข้างอีกวาระหนึ่ง มีเก้าอี้หวมตัวใหญ่บุกำมะหยี่ของโฮล์มส์เป็นต้น เตียงบนวมมีหมอนรอง ซึ่งถ้ามันพูดได้ก็คงจะทวนความเรื่องแปลก ๆ เป็นอันมากที่ผู้คนมานั่งร่ำพันกันตลอดมา เก้าอี้สามมีแขนพิเศษสำหรับเขียนเรื่องที่ข้าพเจ้าได้ใช้บันทึกเรื่องราวของข้าพเจ้าเกี่ยวกับการผจญภัยร่วมกันจำนวนมากมาย ตู้นั่งโต๊ะเครื่องถ้วยชามพร้อมด้วยขวดสุราเต็มเปี่ยมและเครื่องทำน้ำอัดลมชั้นเยี่ยม โต๊ะหน้าเหลี่ยม ๆ ที่ถูกรดกัดเต็มทีระเกะระกะไปด้วยวัสดุอุปกรณ์เคมีซึ่งโฮล์มส์เคยใช้รมสถานที่ให้ส่งกลิ่นคละคลุ้งยวนประสาทเป็นประจำ ข้ายังใช้เป็นที่พักผ่อนมากกว่าครั้งหนึ่ง ซึ่งผลที่ปรากฏอาจหมายถึงความเป็นหรือความตายของใครคนหนึ่งด้วย นอกนั้นก็มิตีเก็นข้าวของเรา ซึ่งเป็นทั้งที่กินอย่างรีบร้อนและที่กินอย่างเอร็ดอร่อยละเมียดละไม ตู้นั่งโต๊ะของเราซึ่งแน่นขนัดอัดแอไปด้วยสรรพภัณฑ์เหตุการณ์ประจำปีเกี่ยวกับอาชญากรรมทั้งเก่าและใหม่ รวมทั้งหนังสือธรรมดา ๆ เล่มหนาเตอะที่โฮล์มส์ประมวลขุมคลังความรู้เบ็ดเตล็ดิจิปาถะไม่น่าเชื่อไว้เป็นสมบัติที่เขาเรียกว่า 'คลังสมอง' ของเขา ทุกสิ่งทุกอย่างวางอยู่ที่นี่ดำดาดและรอบข้างข้าพเจ้า ซอไวโอลินของโฮล์มส์นั้นยังอยู่ในหีบ ตะเกียงน้ำมันก็อยู่นั้น เชือกสายกระดิ่งก็อยู่พร้อม ทุกสิ่งทุกอย่างแหละที่ข้าพเจ้าได้พยายามอยู่เสมอที่จะกล่าวไว้ในพรรณนาความของข้าพเจ้าให้เป็นที่มักคุ้นแก่ท่านเป็นอย่างดี

“จดหมายของคุณท่านอยู่บนกรอบเตาผิงแน่ะค่ะ ท่านสุภาพบุรุษ” เสียงมิสซิสฮัดสันดังขึ้นขัดจังหวะความคะนึงนึกของข้าพเจ้า ช่าง ๆ จุดที่โฮล์มส์เอาจดหมายที่ไม่ได้ตอบเห็นไว้กับมีดพกบนกรอบเตาผิงนั้น มีจดหมายกองเล็ก ๆ วางอยู่ ไม่ทราบว่าจะเป็นที่มาของการสืบสวนคดีใหม่ ๆ หรือว่าเป็นจดหมายบอกอันตราย

“อีฉันอยากให้คุณท่านบอกล่วงหน้าสักหน่อยก็จะดี ในเวลาคุณท่านกลับมาอย่างไม่กระโตกกระตากอย่างนี้” มิสซิสฮัดสันกล่าวต่อในสำเนียงติดจะบ่น ๆ ตามนิสัยที่ความคับข้องใจมานานบังคับให้ต้องพูดออกมา “อีฉันจะได้ยงท่านไว้ให้กิน กับจะหาคอกไม้ไว้ให้ชม”

“นี่แน่ะ มิสซิสฮัดสัน” โฮล์มส์ตอบโดยไม่หันมาจากตุระที่กำลังทำ

“อ้ายผู้ร้ายกับโรคหัดในหัวมันหายยากพอกันทียวละ ใครจะไปรู้ล่วงหน้าว่าเมื่อไรเราจึงจับผู้ร้ายได้ เหมือนกับที่ไม่รู้ว่าเมื่อไรเราจะจับหัดนั้นแหละ”

ทั้งมิลลิสฮัดสันและข้าพเจ้าเองพากันพิศวงไปด้วยกันต่อการกล่าวติดตลกเล่นสำนวนที่นานๆ จะออกจากปากสหายข้าพเจ้าสักที แรงผลักดันที่ส่งให้นางบงกะปอดกะแปดเป็นอันมลายไป นางจึงได้แต่เอ่ยว่าจะไปเอาของออกจากกระเป๋ของเรา แล้วก็เล่นเข้าห้องนอนของโฮล์มส์ไปเลย

ข้าพเจ้าเอาซองในบรรดาที่วางบนกรอบเตาผิงลงมากรีดออกดูซองหนึ่ง

“โฮล์มส์” ข้าพเจ้าร้องออกมาด้วยความยินดี “นี่เป็นฉบับล่องหน้าของสเตรนด์แมกซีน เขาพิมพ์เรื่อง สันนิบาตผมแดงของกันแล้วละ นี่ไง”

ข้าพเจ้ายื่นนิตยสารออกไปให้เขาอ่าน แต่เขาจะได้เอื้อมมือออกมาจับจากข้าพเจ้าก็ไม่

“กันซี่เกียจจะคอยอ่าน” เขาตอบอย่างไม่อินังขังขอบอะไร คงใช้มิดดัดกระดาศกริดจดหมายถึงเขาออกอ่านเท่านั้น “แกก็รู้อยู่แล้วว่ากันมีความเห็นว่แกติดจะรำพันเรื่องราวของกันเสียหยดย้อยน่ารำคาญทียวละ แกเอากการแสดงเหตุผลง่าย ๆ ของกันไปแต่งแต้มเอย ต่อเติมเอย ขยายความเอย...”

“กันปฏิเสธข้อกล่าวหาทั้งหมด”

“แกจะระไนว่ากันสูงตั้งหกฟุตสี่นิ้ว ทั้ง ๆ ที่กันสูงแทบไม่ถึงหกฟุตหนึ่งนิ้วเท่านั้น”

“กวีเขาไม่ถือ”

“แกอปโลกนัแบบแผนการแต่งตัวบ้า ๆ บอ ๆ ให้กัน ซึ่งเดี๋ยวนั้สาธารณชนเขามันหมายกันอยู่แล้วว่เป็นแบบของกัน”

“นั่นไม่ใช่กันทำหอรอก โฮล์มส์ แกน่าจะตำหนิกนเขียนภาพประกอบเรื่องของกันมากกว่า”

“แกทำให้กันได้ชื่อว่เป็นนักบรรเลงไวโอลินมีฝีมือ”

พูดแล้วเขาก็เลือกกระดาศจดหมายเปิดผนึกมาให้ข้าพเจ้า

“ดูนี่ซี เขาเชิญให้กันไปเดี๋ยวลองของเมนเดลโซห์นให้แก่วงดุริยางค์ฟิลฮาร์โมนิกลิเวอร์พูล ว่าตามจริงกันแทบจะผสมวงดุริยางค์บรรเลงที่สังคีตศาลาชั้นสองไม่ได้เสียด้วยซ้ำ”

“แกถ่อมตัวเกินไป”

เขาทำเป็นไม่ได้ยินคำเยินยอของข้าพเจ้า “แกทำให้คนอ่านเขาที่กักเอาไว้
กันเป็นคนเกลียดผู้หญิง ความจริงกันไม่ใช่ไม่ชอบผู้หญิง กันเพียงแต่ไม่ไว้ใจ
ผู้หญิงเท่านั้น เห็นประกายในดวงตาแล้วนึกถึงกรดสารหนูในน้ำชุปล่ะก็...”

ข้าพเจ้าสวนคำย้อนให้ทันทีว่า “ความกินใจเล็กๆ น้อยๆ อย่างนี้แหละทำให้
ผู้อ่านของกันเกิดความสนใจถึงเพียงนี้แน่นนอน”

“ใช้คำอย่างน่าพรั่นเห็นจะดีกว่าคำว่าแน่นนอน นอกจากนี้แกยังระบายสี
กันเสียจนกลายเป็นคนติดยาอมแถม โดยละเลยให้กันต้องอาศัยยาเป็นครั้งคราว
ที่เรียกว่าโคเคนห้าเปอร์เซ็นต์นั่นนะ”

“เจ็ดเปอร์เซ็นต์นะ โฮล์มส์”

“ห้า แกเจือจางมันลับหลังกันมาเป็นแรมปี”

เขาหยิบหมวกเก็บหูกระต่ายสวมผลุงลงบนหัวกะโหลกหุ่นดูลักษณะนิสัย
ใจคออย่างกระพืดกระพืด

“โฮล์มส์” ข้าพเจ้าตัดบท “ในฐานะที่กันเป็นหมอและเป็นเพื่อนแกด้วย
กันไม่ชอบนิสัยแอบติดยาของแกอย่างแรง”

“นี่แน่ะ เพื่อนรัก ทั้งในฐานะที่เป็นหมอที่รักของกันด้วย” เขาตอบโดย
ปราศจากการประชดประชันแต่อย่างใด “กันชั่วแต่หันเข้าพึ่งยาเสพติดก็ต่อเมื่อ
กันต้องทนทุกข์จากความรำคาญอย่างแรงเท่านั้น ในเมื่อไม่มีคดีน่าสนใจมาลึงสู่ใจ
กันนั่นนะ เอาปัญหา เอาความที่ต้องกระโดดโลดเต้นมาให้กันซี แกจะไม่ได้
เห็นเข็มฉีดยาในมือกันทีวละ ความมุ่งหมายของคนใช้ยาเป็นนิสัยของแกก็คือ
จะหนีหรือกะ จะหาทางระบายความอัดอั้นเนื่องจากอยู่เฉยๆ นั้นเอง ความ
ประสงค์ของกันก็คือเพื่อจะข่มความจับเจ้าของการที่ไม่ได้ทำอะไร ซึ่งจะช่วยให้
หนีได้นั้นแหละ อนิจจา สมัยของอาชญากรสำคัญ ๆ จะล่องไปเสียแล้ว
มาพิจารณากันถึงปฏิบัติการเล็กๆ น้อยๆ ของกันนี่ ดูๆ ไปก็ปรากฏว่ามันซึกจะ
เลื่อมลงจนกลายเป็นสำนักสืบหาคนกระแหรินที่หายไปเสียแล้ว”

“คนกระแหรินที่หายไปหรือ โฮล์มส์”

เขาโบกจดหมายฉบับหนึ่ง “หกคนนั่นแน่ะ เป็นพวกคนกระแหริน
คือคณะแสดงกายกรรมโลดโผนประจำโรงละครสัตว์แห่งใดแห่งหนึ่ง หายไป
ในระหว่างกรุงลอนดอนกับบริสทอล”

“ก็น่ามีอะไรลับลมคมในอยู่ กันอยากจะว่า”

“อ้อ ก็อย่างนั้นแหละ แกเข้าใจไว้เถิด เขาไม่ได้เป็นแต่คนแคระแกร็นเท่านั้นนะ เขาเป็นพวกอนาธิปไตยด้วย”

“พวกอนาธิปไตยรี!”

“ตกถึงเวลานี้เขาคงถูกลักลอบพาเอาเข้าไปยังเวียนนาแล้ว โดยให้แต่งตัวเป็นเด็กผู้หญิงร่างน้อย สวมเสื้อกระโปรงผ้ามัสลินอย่างดี ไม่มีแขน ทัพบูดธรรมดา เขจะมีหน้าที่รับเสด็จพระเจ้าซาร์แห่งรัสเซียเมื่อพระองค์เสด็จไปถึงสถานีรถไฟ โดยจะหอบช่อดอกไม้เข้าไป ซึ่งแต่ละช่อจะมีลูกระเบิดจุดชนวนซุกซ่อนอยู่ด้วยลูกหนึ่ง”

“โฮล์มส์!” ข้าพเจ้าออกอุทาน “เราต้องแจ้งความกับเจ้าหน้าที่เดี๋ยวนี้!”

“อย่าเลย ไม่ต้องหรอก เจ้าของละครสัตว์เขาจ้ำงกันให้หาคนแคระหกคนนั้นให้พบ จะให้ห้าปอนด์ แปลว่าไม่ถึงปอนด์ต่อคน ก็เห็นๆกันอยู่แล้วว่าเขาเป็นนายจ้างขี้ตืดจนกำปั้นไม่มีรูเทียวละ พ่อเจ้าประคุณตัวน้อยๆนั้นก็เพียงแต่หนีหายไปเข้าละครสัตว์แห่งอื่นเท่านั้น

“ขอโทษเถอะ เพื่อนยาก” เขากล่าวขอภัยเมื่อเห็นข้าพเจ้ามีสีหน้าม่อหลง “แต่จริงนา อาชญากรรมสำคัญๆไม่มีอีกแล้วละ ชนชั้นอาชญากรเขาเลื่อมความกล้าได้กล้าเสียและความคิดอิสระตามกันไปหมด อย่างดีที่สุดก็ประกอบความลามกชนิดห้าแตรที่ส่อมูลเหตุจูงใจเสียจนพวกเจ้าหน้าที่ตำรวจก็เห็นทะเลอุปโรงไปหมดเท่านั้นเอง”

เขาพูดพลางเดินไกลเข้าไปที่โต๊ะเขียนหนังสือของเขาซึ่งมีหนังสือพิมพ์ฉบับที่ช่วยจำ และเอกสารต่างๆ วางอยู่ระเกะระกะ ฉับพลันเขาก็หมุนตัวกลับมาร้องตะโกนเรียกว่า “มิลลิสฮัดสัน!”

ข้างฝ่ายมิลลิสฮัดสันเจ้าของบ้านเช่าของเราที่โผล่กระเผล่จ่าออกมาจากห้องนอน ยังถือเสื้อเชิ้ตที่โฮล์มส์สวมแล้วอยู่ในมือ

“มิลลิสฮัดสัน มีอะไรอย่างหนึ่งหายไปจากโต๊ะหนังสือของฉัน”

“หายไปหรือเจ้าคะ”

“อะไรอย่างหนึ่งที่สำคัญอย่างคอขาดบาดตาย”

“อันนั้นไม่ทราบเลยเจ้าคะ ว่าอะไร”

“ฝุ่นไฉละ ฝุ่น” เขาเอานิ้วไถ่พื้นโต๊ะแล้วยกขึ้นลั่นดกๆ เอากับนาง “ป่าทำความสะอาดเรียบร้อย ชัดคำสั่งที่วางไว้แล้วของฉัน”

“อีฉันแน่ใจทีเดียวว่าไม่ได้รับกวนอะไรเลย” มิสซิสฮัตสันสวนคำอย่างร้อนแรง ไอลัมส์ลั่นหัวอย่างระอิดระอะ “ผุ่่นนะ มิสซิสฮัตสัน เป็นส่วนสำคัญอยู่ในระบบเก็บเรื่องของฉันทีวณะ อาศัยความหนาของมันฉันอาจกำหนดอายุของเอกสารได้ทันที”

ยายเจ้าของบ้านเช่าของเราทำจมูกย่นอย่างไม่ยี่หระ พลงทำมือให้เห็นนิ้วชี้กับนิ้วหัวแม่มือห่างกันราวหนึ่งนิ้วฟุต “ผุ่่นบางตอนก็หาตั้งเท่านี้ละเจ้าคะ”

“นั่นคงจะเป็นเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๘๘๓”

การต่อปากต่อคำระหว่างไอลัมส์และยายเจ้าของบ้านเช่าของเรากลับบังเกิดขึ้นอีกในค่ำวันนั้น เมื่อนางขึ้นมาเก็บถ้วยชามกินอาหารจากโต๊ะของเรา หลังจกกินเสร็จข้าพเจ้าก็หันเข้าหาเก้าอี้เขียนหนังสือของข้าพเจ้าที่เตี้ย เพื่อเริ่มบันทึกเรื่องราวที่เราได้ผจญภัยร่วมกันครั้งล่าสุด ส่วนไอลัมส์เริ่มหันเข้าคุ่มประดิษฐ์กรรมครั้งล่าสุดเพื่อสนองความสนใจของเขา คือเครื่องจักรสูบบุหรี่ ซึ่งข้าพเจ้าไม่ชอบใจเลย บัดนี้เครื่องที่นำรังเกียจนี้ตั้งอยู่บนโต๊ะทดลองประกอบด้วยโครงล่ำมท่ออย่างชุดหนึ่ง ซึ่งที่ปลายท่อทุกท่อเป็นที่เสียบซิการ์ หรือบุหรี่ หรือปากกอล้องยาสูบท่อละมวนหรือหนึ่งปากกอล้อง มีคันสำหรับตีบให้สูบลมทำงานสูบเข้าและพ่นออก ซึ่งเมื่อจุดยาเส้นและตีบคันเข้าแล้ว ห้องนั้นก็ตกอยู่ในสภาพกลุ่มไปด้วยควันชั่วประเดี้ยวหนึ่ง ดุจดั่งอุโมงค์รถไฟยาวเหยียดในวันที่มีรถขึ้นล่องทั้งสองทางกระนั้น

ไอลัมส์สวมเสื้อเชิต สาละวุ่นอยู่กับการตีบคันสูบลมและรวบรวมตัวอย่างของถ้ำยาสูบไว้บนแผ่นแก้วเล็ก ๆ ซึ่งเขาจะส่องตรวจดูด้วยกล้องจุลทรรศน์เสียก่อนแล้วจึงลงหมายเหตุอันยิตยาวไว้ในสมุดเล่มหนึ่ง ข้าพเจ้าพยายามจะดูให้เห็นหน้าหนังสือตรงหน้า ข้างฝ่ายมิสซิสฮัตสันส่งเสียงโอดจิด ถือถาดจะไปทางประตูที่นางได้เห็นเป็นครั้งสุดท้ายเพื่อจะออกไป

“คุณท่านทนอย่างนี้ได้ยังไงกันเจ้าคะ” จู่ ๆ นางก็ร้องออกมาในระหว่างอารมณ์คลุ้มคลั่ง “ทำไมไม่ให้อีฉันระบายอากาศเสียออกไปบ้าง”

“จู้ มิสซิสฮัตสัน!” ข้าพเจ้าบอกนาง “มิสเตอร์ไอลัมส์กำลังศึกษาเรื่องถ้ำยาสูบ”

“อีฉันคิดว่าคงจะมีเสียงเรียกร้องต้องการมากนะเจ้าคะ” นางประชุด

“ในความพยายามของเรา” ข้าพเจ้าชี้แจงโดยไม่แยแสกับความบั่นบึงของนาง “บางทีหัวใจสำคัญของเรื่องก็มีอยู่ว่า จะต้องแยกแยะความแตกต่างในระหว่าง-- ยกตัวอย่างเช่น ถ้านูหรือมิชิโดเนี่ยกับเจ้าซิการ์จามาเกา เท่าที่ดำเนินมาแล้ว มีสเตอร์โฮล์มส์ได้แยกประเภทลักษณะถ้ายาสู้บไว้แล้วหนึ่งร้อยสี่สิบชนิด”

“ซึ่งส่วนใหญ่ก็ทำพรมปูพื้นของอีฉันเสียหายหมด”

“พอทีเถอะ มิสซิสซัดสัน”

“เจ้าคะ แต่ถ้านานสุภาพบุรุษยังอยากจะทำอยู่ที่นี่ แล้วก็ต้องสัก...”

นางพูดยังไม่ทันจบประโยคก็เกิดอาการไอถี่ๆ ขึ้นมาเสียก่อน นางชวนชไปทางประตู เผลอญคล่าไปปะเข้า จึงหายลับตัวไปโดยส่งเสียงไอขึ้นมาตาม ขึ้นบันไดตลอดทาง

ค้นถึงกับสูบลมคงทำงานต่อไปสักประเดี๋ยวหนึ่งก็หยุดชะงักจับพลัน แล้วร่างของโฮล์มส์ก็โผล่ออกจากกลุ่มควันเข้าหาข้าพเจ้า

“ป่าแกพูดถูก วัตสัน ก็นึกกำลังสำคัญอยู่”

“กันด้วย” ข้าพเจ้าตอบสนองพลางลุกขึ้น “ให้กันเปิดหน้าต่างออกสักบานหนึ่งเถิด”

“ไม่ใช่เนื่องจากขาดอากาศหรือคะ เนื่องจากขาดการโลดเต้นนั้นแหละ นั่งอยู่ที่นั่นเป็นสัปดาห์ๆ ชั่วแต่สูบลมวันแล้วก็ดูกลิ้งจุลทรรศน์อย่างนี้ ไม่เห็นเป็นเรื่องเป็นราวอะไรสักนิด”

“ว่าในทางส่วนตัว ก็นึกอ้วมกันก็เป็นประโยชน์แก่วิชาการอาชญากรรมทางวิทยาศาสตร์อยู่เหมือนกัน” ข้าพเจ้าแย้ง

โฮล์มส์หาหีบไวโอลินจนพบแล้วก็เปิดออก เหน็บดีดสายไวโอลินสตราดิวาเรียสของตนด้วยอารมณ์ขุ่นมัว

“กันให้อัจฉาจิตใจของแกเสียจริงๆ วัตสัน”

“แแก่นะรี โฮล์มส์”

“จิตใจของแกมันสงบ หนักแน่น และไม่อ่อนไหวง่าย แต่ของกันมันเอาเรื่องกับความชะงักงันรำไป มันเหมือนกับเครื่องรถแข่ง คอยจะหลุดเป็นชิ้นๆ ในเมื่อไม่ได้ใช้กับงานที่เขาสร้างมันมา”

เขาสอดซอเอาไว้ใต้คางและเริ่มเล่น ถึงเขาจะแสร้งถ่อมตนยังไงๆ เขา

ก็เล่นได้ดี ดึกกว่าพวกสมัครเล่นส่วนใหญ่และมีอาชีพบางคนเสียอีก ข้าพเจ้า
 จำทำนองเพลงที่เขาเล่นไม่ได้ แต่เท่าที่ปรากฏ ดูเหมือนเขาจะกำลังปรับปรุง
 ทำนองที่เกิดจากความหงุดหงิดแต่สะกดไว้ ซึ่งไม่เป็นผลดีแก่ตัวเองหรือแก่
 สัมพันธภาพของเรา ให้ไฟเราะขึ้น ข้าพเจ้าพยายามจะใช้สมาธิเขียนต้นฉบับของ
 ข้าพเจ้า แต่ออกประหลาดใจที่เขาเล่นไปได้สักประเดี๋ยวก็วางซอลง รีบเดินไปที่
 ตู้เก็บเสื้อ และก่อนที่ข้าพเจ้าจะประท้วงอย่างใด เขาก็เปิดกระเป๋ายาของข้าพเจ้า
 หยิบเอาโคเคนขวดหนึ่งขึ้นมาเสียแล้ว ข้าพเจ้าขึ้นเสียงร้อง แต่เขาไม่ฟังเสียง
 ผ่านเข้าห้องนอนของเขาไปเลย ข้าพเจ้าจึงละจากเอกสารเร่งตามเขาไป ขณะนั้น
 เขาได้วางขวดโคเคนลงที่อ่างล้างหน้าแล้ว กำลังถกแขนเสื้ออยู่ที่เดียว

“โฮล์มส์! แกเอาความสำรวมตัวไปไว้ที่ไหน”

“เข้าใจตาม” เป็นคำตอบขมขื่นๆ

เขาเอื้อมหยิบกล่องหนังโมร็อกโกลงจากหิ้ง กล่องใบที่ข้าพเจ้ารู้สึก
 เคยดัดฉันท์อยู่เสมอ แล้วล้วงหยิบเข็มฉีดยาออกมา

เขาได้เปิดขวดออกแล้วจุ่มเข็มลงไปสูบน้ำยาขึ้นมา ในชั่วขณะนั้นเอง
 ข้าพเจ้าได้คำนึงถึงความรู้สึกต่างๆ จะกรากเข้าไปแยงเอาขวดและเข็มเสียจากมือเขา
 ดังที่เคยเกิดมาแล้วบ่อยๆ ในกาลก่อน แต่ดังที่เป็นมาแล้วเสมอ ปณิธานเช่นนั้น
 กลับผลจากข้าพเจ้าไป ถึงข้าพเจ้าจะชิงชังการใช้ยาเสพติดด้วยวัตถุประสงค์
 อย่างอื่นนอกเหนือไปจากการบรรเทาความเจ็บปวดสักเพียงใด ข้าพเจ้าก็รู้ว่า
 มันคงจะต้องมีส่วนอยู่ในชีวิตนอกกริตแห่งสหายประหลาดของข้าพเจ้าอยู่วันยังค่ำ
 ในวิสัยผิดธรรมดาของเขานั้นมีความบกพร่องบางสิ่งบางอย่าง หรือการขาดอะไร
 บางสิ่งบางอย่าง ซึ่งนิสัยติดยาเสพติดเท่านั้นจะเข้าแทนที่ได้ หาใช่ตัวยาไม่
 (เพราะฉะนั้นการแย่งตัวยามาเสียจึงป่วยการ)

ครั้งนี้แล้ว ก่อนที่ข้าพเจ้าจะสงบใจได้ การกล่าวหาอย่างขมขื่นก็พลุ่งขึ้นมา
 ที่ริมฝีปากของข้าพเจ้าเสียแล้ว “แกตีค่าการเป็นเพื่อนของกันตรงที่มันเหมาะสมกับ
 เป็นที่มาโดยง่ายของยากระตุ้นอย่างนี้เอง”

“อย่าประเมินค่าเสน่ห์อย่างอื่นของแกต่ำไปซี เพื่อนยาก” เขาตอบด้วยความ
 ความไม่อินังขังชอบที่ทวนโทโสเสียอีก “ถึงยังไงๆ กันก็จะต้องขอบใจแกมาก ถ้าแก
 จะจัดการเปลี่ยนเข็มนี้เสียที มันชักจะท้อไปแล้ว”

ข้าพเจ้าได้ยินเสียงเปิดประตูห้องรับแขก และเห็นมิสซีสต์ดัลันถือถาดน้ำชา

เข้ามา ส่วนโฮล์มส์ถือเข็มไฟลหลังซ่อนไว้เสียไม่ให้นางเห็น

“มิสซิสฮัดสัน” ข้าพเจ้าพูดพลางเดินเข้าหานาง “ช่วยเก็บข้าวของบรรจุ กระเป๋าของฉันให้ที”

“ได้สิเจ้าคะ” นางตอบพลางวางเครื่องน้ำชาลง “แคว้นหยุดสุดสัปดาห์หรือนานกว่านั้นคะ”

“นานกว่านั้นมาก ฉันจะไปจากที่นี่”

“จะไปเลยเที่ยวหรือคะ” นางหันไปดูโฮล์มส์ทางประตู เขาเพียงแต่ยกไหล่เท่านั้น

“ฉันก็แปลกใจอย่างบ้าเหมือนกัน” เขาฟันใจสารภาพ

“รีบๆ เข้าหน่อยนะ มิสซิสฮัดสัน” ข้าพเจ้าพูด นางวีรอรอยู่เป็นครูแล้วจึงเดินเข้าห้องของข้าพเจ้าไป ข้าพเจ้าได้ยินเสียงกระเป๋ากลับจากออกมากจากใต้เตียง

“ให้กันถามหน่อยได้ไหม” โฮล์มส์เอ่ยขึ้น “แกลงจะไปอยู่ที่ไหน”

“ฉันก็ยังไม่รู้ ฉันจะดำเนินอาชีพหมออีก แต่ก็รู้อยู่แล้วว่าฉันเป็น หมอ”

“แกลงรู้ลึกลับกว่ามันจิตซิด อ้อ ถ้าแกลงหากกระเป๋ายาละก็ มันอยู่ใต้เก้าอี้ นั้นแหละ -- ตรงที่แกเอาซุกไว้ครั้งสุดท้ายนั้นแหละ”

ข้าพเจ้าพบกระเป๋ายาแล้ว จึงเออวางบนโต๊ะและจัดการเปิดออก พูดว่า

“อ้อ ฉันจะจ่ายค่าเช่าครึ่งหนึ่งที่เป็นส่วนของฉันต่อไปเรื่อยๆ จนกว่าแกลงได้ใครมาอยู่ด้วย ในตอนนี้ฉันขอมอบของนี้เป็นกำนัลต่อแก่ในยามอำลาจากไว้ด้วยนะ โฮล์มส์ -- คือเข็มเล่มใหม่สำหรับฉีดยานี้แหละ แล้วก็คือโคเคนสามขวดเต็ม ถ้าแกลงประสงค์จะทำลายตัวเองก็เอาเถิด แต่อย่าหวังจะให้ฉันมานั่งรู้เห็นเป็นพยานด้วยเป็นอันขาด”

ข้าพเจ้าวางขวดโคเคนเรียงไว้เป็นแถวบนกรอบเตาผิง ฉวยกระเป๋าเข้าไปในห้องของข้าพเจ้าเพื่อช่วยยายเจ้าของบ้านเช่าเก็บของ โดยปิดประตูไว้เบื้องหลัง ในลักษณะที่ตั้งใจจะให้สื่อความหมายอยู่

ข้าพเจ้าบังเกิดความประหลาดใจเป็นล้นพ้นที่ได้เห็นมิสซิสฮัดสันเก็บเสื้อผ้าของข้าพเจ้าพับบรรจุกระเป๋ากลับไปพลางร้องไห้ไปพลาง นางพุ่มพวยเสียจนต้องดึงผ้าเช็ดหน้าผืนหนึ่งในกองที่เพิ่งซักใหม่ๆ เอาไปสั่งซึ่มูก

“อีฉันจะซักให้ใหม่แล้วส่งไปให้คุณหมอเจ้าคะ” นางพูดอย่างกระอักกระอ่วน

“โอ้เอ๋ย น่าเศร้าใจนัก คุณหมอกับมิสเตอร์โฮล์มส์อยู่กันมาหลายปีติดัก...”

ข้าพเจ้าเปิดกระเป๋อีกใบหนึ่ง และเริ่มบรรจุสุทของข้าพเจ้า

“ว่าตามจริง” ข้าพเจ้าปลอบนางโดยหวังว่าการพูดให้เบิกบานเข้าไปจะช่วยฟื้นฟูจิตใจของนางให้ดีขึ้นได้ “ฉันมองไปข้างหน้าว่าจะดำรงชีวิตตามปกติอีก จะมีเวลาทำงานตามปกติธรรมดาแน่นอน และถ้าใครจะมาเรียกให้ออกไปไหนเวลาค่ำคืน ก็คงจะเป็นเรื่องของไส้ติ่งอักเสบ แทนที่จะเป็นเรื่องราวตกรกรรมด้วยขวานเสียแหละมาก นับแต่นี้ต่อไปฉันจะทิ้งหมอก ทิ้งหิมะ และทิ้งรอยเลือดไว้ให้โฮล์มส์...”

คำว่า “รอยเลือด” ยังไม่ทันจะหลุดจากปากข้าพเจ้าดี ก็พอมิเสียงดังสนั่น เนื่องจากการยิงปืนพกดังมาจากห้องนั่งเล่น มิสซิสฮัดสันกับข้าพเจ้าแลดูกันด้วยความตกใจชั่วคราว แล้วจึงมีเสียงปืนดังขึ้นอีกบั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าวิ่งไปยังประตูและปิดลูกบิดให้เปิดออก

ข้าพเจ้ารู้สึกโล่งอกเมื่อเห็นโฮล์มส์นั่งที่โต๊ะหนังสือของเขา ถือปืนลูกม่ส่งควันหุ่ย ไม่ใช่เอาจ่อที่หัว แต่เล็งปากกระบอกไปยังขวดที่เหลือเพียงหนึ่งเดียวจากโคเคนสามขวดที่ข้าพเจ้าวางเรียงไว้บนกรอบเตาผิงเมื่อกี้ ส่วนอีกสองขวดใกล้ๆ กันนั้นเหลือแต่ซากแตกกระจาย มีน้ำไหลหยดลงในเตาผิง

“มิสเตอร์โฮล์มส์!” มิสซิสฮัดสันร้องอย่างโกรธ “อีฉันบอกคุณท่านก็ครั้งแล้วคะ ว่าอีฉันจะไม่ยอมทนฟังเสียงยิงปืนในบ้านเป็นอันขาด”

โฮล์มส์ไม่ตอบ หากกลับเหี่ยวโกปีนอีกครั้งหนึ่ง มีเสียงสนั่นดังขึ้น ตามด้วยเสียงร้องของมิสซิสฮัดสันและเสียงแก้วแตกกระเด็นจากโคเคนขวดที่สาม

“ช่างร้ายเหลือ!” ยายเจ้าของบ้านเซาร้องเสียงแหลม

“ไม่เป็นไรหรอกนะ มิสซิสฮัดสัน” ข้าพเจ้าพูดปลอบปลางยิ้ม “ฉันจะเก็บกวาดเอง บ้าไปเอาของออกจากกระเป๋าค้นแกะ”

“ในบรรดา... เลิกเก็บของรีคะ”

“ใช่แล้ว”

นางตะลึงแล โคลงหัว แล้วกลับเข้าไปในห้องข้าพเจ้า ส่วนข้าพเจ้าหยิบพลั่วตักถ่านหินและแปรองอันเล็ก แล้วเริ่มเก็บกวาดเศษแก้วแตก

“ขอบใจ โฮล์มส์” ข้าพเจ้าพูด “กันรู้ที่เดียวว่าการปลงใจตกเช่นนี้เป็นการยากเพียงไร”

โฮล์มส์ลุกจากเก้าอี้ พูดว่า “ไม่ยากหรอก เพื่อนยาก มันเป็นการเลือก

เอาอย่างหนึ่งในระหว่างนิสัยชั่วกับสหายที่ดีนั่นแหละ”

“แกทำให้กันสบายใจมาก”

“กันมักจะถูกหาว่าเป็นคนเย็นชาไม่มีอารมณ์บ่อยๆ วัตสัน กันยอมรับข้อนี้ แต่ถึงกระนั้นในความเป็นชาไม่มีอารมณ์ของกันนี่นะ กันก็ชอบแกอยู่”

“กันรู้แล้ว” ข้าพเจ้ารับรองต่อเขา แต่นั่นแหละ ใครๆ ก็ชอบฟังการพูดถึงเรื่องนี้เป็นครั้งคราวอยู่ที่เดียว

ข้าพเจ้าสังเกตเห็นไวโอลินของเขาวางอยู่บนเก้าอี้ข้างเตาผิง ปรากฏว่าเมื่อหน้าทีกระเด็นมาเป็นหย่อมๆ

“โฮล์มส์” ข้าพเจ้าเอ่ยขึ้น “ดูซอสตราดิวาเรียสของแกสิ เราต้องเซ็ดเสียเดี๋ยวนี้”

ข้าพเจ้าหยิบซองขึ้นเดินไปยังหีบไวโอลิน ซึ่งข้าพเจ้ารู้ว่าเขาเก็บผ้าไว้สำหรับเซ็ดถูน้ำมันชักเงาที่ซอเป็นครั้งคราว ข้าพเจ้าแปลกใจเล็กน้อยในการที่เขากระโดดเข้ามาที่หน้าข้าพเจ้าไว้ โดยหยิบผ้าเซ็ดมือจากถาดน้ำชามาด้วย

“อย่า อย่า วัตสัน อย่าทำให้ตัวแกเองต้องลำบากเลย ปล่อยให้กันทำเองเถอะ”

เขาเห็นยวไวโอลินจากมือข้าพเจ้าเอาไปเซ็ดด้วยผ้าอย่างแข็งขัน เสร็จแล้วจึงเอาเข้าหีบอย่างบรรจงและปิดฝาหีบทันที

เมื่อหวนกลับไปมองเหตุการณ์อีกในตอนนั้น ก็ให้นึกจริงๆ จะประณามตัวเองเสียให้ได้ ในการที่ยอมปล่อยให้การตบตาอย่างง่าย ๆ ถึงเพียงนี้ผ่านไปโดยไม่ได้สังเกต ข้าพเจ้าขอสารภาพละว่าการยินยอมที่ไม่เคยปรากฏของเขา ประกอบกับการสำนึกในผลสำเร็จของข้าพเจ้าที่ทำท่าจะปรากฏจากแผนการที่ดูๆ จะไม่ได้ผลนั่นเอง ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความเลินเล่อเผอเรอ ส่งผลให้ความคิดคำนึงของข้าพเจ้าเสียหาย ถ้าการณ์เป็นอย่างอื่นข้าพเจ้าก็คงจะชิมน้ำที่ไหลลามาออกจากขวดแตก และรู้ว่ามันเป็นน้ำธรรมดาหรือวัตถุที่ไม่มีพิษมีภัยนั่นเอง ถ้าข้าพเจ้าตรวจดูเศษขวดที่แตกนั้นแล้ว ก็คงจะจับได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่ามันมีรูปแบบไปจากขวดโคเคนของข้าพเจ้าเล็กน้อย ไม่ต้องสงสัย ข้าพเจ้าน่าจะพบขวดอื่นๆ เหมือนๆ อย่างนั้นอยู่ในบรรดาสสิ่งประกอบทางเคมีที่กระจายเกลื่อนห้องของเราแน่นอน

ดังที่เชอร์ล็อก โฮล์มส์ เคยกล่าวหาข้าพเจ้าเนื่องๆ ข้าพเจ้าเห็นก็จริง

แต่ทำได้สังเกตไม่ หรือจะได้ยินก็ทำไม่ ดังที่เขาจะต้องได้ยินอย่างไม่ต้องสงสัย หากเราลับบทกันเสีย กล่าวคือ เมื่อตอนเขาวางไวโอลินลงในหีบนั้นจะมีเสียงแก้วกระทบกันดังมาน้อยๆ ให้ได้ยิน แต่ข้าพเจ้าในขณะนั้นกลับไม่เห็นสิ่งปลิกย้อยที่ชวนให้สงสัยเหล่านี้ และไม่ได้ยินลุ่มเสียงใดๆ เลย เพราะหูของข้าพเจ้าเคลิบเคลิ้มไปด้วยคำเยินยอของสหายข้าพเจ้าเสียแล้ว ส่วนตาก็เห็นแต่ที่อยู่อันผาสุกซึ่งข้าพเจ้าควรจะยับยั้งอยู่ต่อไปเท่านั้นเอง

